

Vsaki grob premožnikov ima na vsih 4 stranéh ograjo iz kamnja ali marmorja, ktera ga tesno obdaja krog in krog; gomile nekterih so 3 čevlje visoke nad zemljo in marmorasta ploša je s cveticami okinčana in opisana z mnogoterimi napisí; vsak grob ima pri glavi in nogah pokoncú postavljeno marmorasto plošo. Grobi revnih nimajo ograje in glavna in nožna ploša ste iz navadnega kamnja. Na eni teh ploš je turban izsekan; podoba turbana naznanuje stan pokopanega. Grobi žensk imajo namesto turbana majhno posodo (vazo) vsekano. Nadpisi so večidel kratki: ime in starost mertvega in pa poslovica iz kórana, je vse, kar zapisano stojí na grobu. Pervo leto se shaja žlahta pogostoma nad grobom in žaluje po rajnem, — po tem ga menda pozabi: občna osoda umerlih večidel po celem svetu!

Gori je povedano bilo, da tako imenovane „svete pisma“ Turkov obstojé iz 4 poglavij, kterih naj pervo in naj važnišo poglavje je kóran. Povedati ostane sedaj še, da drugo poglavje omenjenih „svetih pisem“ se imenuje hadif ali sunet, ki je za kóranom naj imenitniši del teh bukev in obsega vse govore profeta Mohameda, njega djanja in navade, ki so jih zapisali učenci njegovi. Tretje poglavje se imenuje idjhaj-umet ali razlaganja in razsodila naj imenitniših učencov profetovih, posebno prvih 4 kalifov. Četerto poglavje je kijas, ki je zbirka razsodil imanov ali duhovnikov v prvih stoletjih po smerti Mohameda.

Po vsem tem poznamo zdaj turško deželno in versko osnovo. Ostane nam zdaj še naj bolj mikavni del, namreč življenje Turkov, doma in zunaj hiše, njih šege in navade, obhajanje njih praznikov, ženitnin itd.

Ker pa tega popisa ne moremo končati v še ostalih 2 listih tega leta in ga tedaj nočemo raztergati na dvoje, bode popisovanje to

(sledilo v Novicah novega leta).

Novičar iz slavenskih krajev.

Iz Zagreba. * 15. dan t. m. je bil pod predsedništvom svetlega g. bana Jelačić-a občni zbor družbe kmetijske, v katerem so se prevdarjale mnogotere za napredek domačega gospodarstva važne stvari. Ker je dokazal predloženi letni račun, da družtvo ne more izhajati s svojimi dohodki, še manj pa izdatno napredovati na poti krepko začeti, se je nasvetovalo: naj družba naprosi sl. deželno vladu, da ona dodati blagovoli vsako leto to iz deželne dnarnice, kolikor znese manjek konec leta. — V občnem zboru „matice ilirske“ 16. dan t. m., kterega je začel slavni gosp. Ivan Kukuljevič s krepkim ogovorom, opominovaje družbinike k nevtrudljivemu napredovanju na polju kmetijskeosti domače, je bilo med drugim sklenjeno, da če družtvo vprihodnje „Neven-a“ na svoje stroške izdavatí in razpisati sklic zastran vredništva tega časnika. Vrednik, ki ima biti ob enem tajnik „matice“, bo prejemal 600 fl. letne plače in polovico čistega dohodka, ki se skupil bode iz omenjenega časnika.

Iz Gradca. M. Pri nas je ena knjigarna, ktera ima na svojih dvurih tudi napis: knjižarna česko-slovanska. Slavjanske knjige pa se tudi pri vsih drugih dobivajo. Na Dunaju je edina knjigarna, ktera se samo s slavjanskim slovstvom peča, drugih ne ena. To je jako koristno. Kupec se vé kam obrniti. Kako bi se to dalo tudi v Gradcu vrediti?

Xq. Iz Ormoža na Štajerskem 20. dec. Popisovaje nedavnej veselo tergatvo v štajerskih goricah sem obljubil častitím bravcom „Novic“ popisati enkrat Haloze in Haložane, ki so stanovniki tega prijaznega spodnjo-štajarskega kraja. Danes spolnujem obljubo.

Haloze so kraj skoz in skoz gorat z ozkimi dolinami. Kamor se ozreš, zagledaš po višavah prijaznih

cerkvic veliko. Meje proti jugu in izhodu so ji gorato Horvaško, proti severju Drava, proti zapadu polje ptujsko. Od zapada proti izhodu se razdelujejo Haloze v doljne pri Zavriču, in v gornje pri Divici Marii na gori. Hribi okoli St. Vida do Leskovca niso stermi, dalje od Leskovca pa so, in slemena zlo ozke. Gorice proti jutru in poldne so obsajene s tertami, proti severju in zapadu ležeči hribi pa so gojzdi; nižje spodej so večidel senožeti, polja je tedaj malo. Na sterminah se ne dá ravnati poljodelstvo, ker žita ob deževju oplavé ljaki, scer jih pa zatare suša kmalo. Haložani si tedaj morajo kupovati potrebno žito iz družih krajev, in njih naj večje premoženje tiči v vinskih goricah, kterih pridelk pa je podveržen toliko nezgodam. Za tega voljo tarejo hude nadloge naše Haložane, ako vince spodletí, kterega se v dobrih letih dosto pridelala in je tudi dobro, posebno Korošcem priljubljeno. Hvala Bogu, da tudi tū se je letos dobro obnesel vinski pridelk, — le želeti je, da bi ga lahko vsega spečali in tako odšli stiski samopašnih barantačev in odertnikov, ki so prave pijavke za ta kraj, ako slabe letine silijo ljudi, da, žita in druge potrebe si omisliti, morajo zastavljati prihodnji vinski pridelk za eno ali celó 2 leti. Ni tedaj čuda o tacih okolj-sinah, da toliko ubozih Haložanov na kant pride, in da se v Gradčkem časniku skor neprenehoma bere od javnih dražb te sodniške okolice. Milo se stori človeku viditi toliko tacih nadlog, kterim bi se scasoma dalo v okom priti po poduku v šolah, kterega so Haložani sila sila potrebni, — po upnih napravah, v kterih bi ob času sile tudi posestniki majhnih zemljiš za poštene činže potrebni dnar na up dobivali, da bi ne padali v pesti odertnikov, — in pa po občnih žitnicah, iz kterih bi manj premožni ob času potrebe žita si kupiti zamogli po srednji ceni.

Haložani so dobrovoljno pa tudi precej lahkomišelnó ljudstvo; malo dobrega javeni, so prosti v obleki in zadovoljni z malim; ločeni po legi svojega kraja od sveta so si ohranili tudi stare svoje šege in navade. Kadar imajo vina v hramu ali dnarcov pod pavcom, se radi prevzamejo in tudi pobahajo, — kadar pa jim poteče vince in ne „ročlja pod pavcom petica“ več, jim uide kmalo serce v hlače in so spet zlo ponižni; zato je predgovor od njih: „kadar Haložan v Ptujce na smenj gré, si med potjo lupi jabelka; nazaj gredé pa pobera lupine in jih jé“. Škoda tedaj, da tudi pri njih, kakor v toliko vinskih deželah, prislovica veljá: „enkrat z betom, drugikrat s psom“. Nograde obdelujejo dosto dobro, s sadjorejo pa se malo pečajo, živine imajo celó malo, za tega voljo pa tudi gnoja malo, da bi zamogli dobro gnóžiti. Ko bi pač visoka vlada blagovolila v ta lepi kraj doljnega Štajerja svojo milostno oko posebno obrniti, da bi se pospešil blagostan ondašnjih prebivavcov!

Sklenivši ta popis, kterega je peresu le milo serce velélo, moram omeniti še semnja v Čakovcu na Horvaškem, 6 ur od Ormoža, ki je vsako leto ob sv. Katarini. Iz slovenskega Štajerja pride na ta smenj po 300 do 400 deklet, večidel mladih, ki se vdinjujejo za predice čez zimo. Pridši na terg se vstopijo revice s svojimi punkelci v dolge verste na terg; horvaški plemenitaži, ki potrebujejo predice, koračijo gori in doli, jih ogledujejo in vsak si jih izbere po potrebi po 2 do 5, ki mu naj bolje dopadejo, in hajd! ž njimi na voz. Vesele se izvoljene derdrajo v službo, ostale pa milo pogledujejo za srečnimi tovaršicami. Ali v čem obstojí ta sreča? Pridno mora biti dekle, da zraven živeža naprede en dan eno cevko, za ktero ji je plačilo 1 groš slabega dnara — in pa dostikrat še neki navdavek, kterega nesrečna ne pozabi vse svoje žive dni! Naj reče kdo, kar koli hoče: enak se mi tak terg zdí tergu rob-skemu. Bog pomagaj!

Iz Ljubljane. Včeraj je prišlo slov. berilo za 5. gimnazialni razred v Ljubljano v bukvarnico gosp. Giontini-ta. — Za gotovo se sliši, da gosp. L. Jugovic, nekdanj feldvebelj pri našem regimentu in poslednji čas posestnik gradiča Rosenbüchel pri Ljubljani, je sedaj major v armadi Omer-pašatovi na Turškem.

Novičar iz mnogih krajev.

19. dan t. m. se je presvtili cesar spet v Munakovo podal praznovat ta teden 16. rojstni dan svitile svoje zaročnice. — Po naj višjem ukazu se je v Terstu, Reki in Senju nakupilo 10.000 vag. koruze in 1390 vag. ječmena in peljalo v Bag, da se razdeli med uboge okrajncane Likanskega polka. — Slavni napolitanski doktor Landolfi, ki nek zna ozdraviti raka v 30 do 40 dneh brez operacije, pride te dni na Dunaj. Da bi pač to resnično bilo! Neprecenljiva dobrota bi bila ta znajdba za rod človeški. — Ker se vedno bolj razširjuje goveja kuga po spodnji Austrii, mora za vsako ptujo govedo, ki se žene skoz to deželo, lastnik pisano spričobo imeti, da je zdrava, sicer zapade kazni. V Galiciji se kaznuje vsakdo s 50 do 100 fl., kdor zamolči, da ima bolno živinče v hlevu. — Ob Donavi miruje že več dni turško-rusovska vojska. Tista „velika vojska“ med Krajovo in Kalafatom je bila po poslednjih rovicah le „majhna bitka“ prednjih straž. Omer-paša je v Ruščuku. Število cele turške armade ob Donavi in v Azii znese sedaj 205.000 vojakov, katerih 45.000 stoji pri Vidinu in Kalafatu. Odkar je prišlo 3. kardelo rusovske armade v Moldavo in Vlahijo, so Rusi nek tako močni, da se ničesar ne bojé; ker pa je car sklical tudi začasno odpušene vojake (urlavbarje) celega carstva, se bo armada pomnožila še za 180.000 vojakov. Car rusovski je ukazal, da se knezu moldavskemu in vlaškem, ki sta odstopila od vladarstva, vsak mesec izplačuje po 1000 cekinov čakovine. Kot naj važnije novice se pa pripovedujete sledeče, namreč, da angležke in francozke vojne barke so se podale v černo morje, varovat turške luke napada Rusov, — in da je šah (vladár) perzijski na rusovsko stran stopil zoper Turke, — skozi Perzio pa je za Ruse tudi pot v izhodno Indio, kjer kraljujejo dosihmal Angleži, katerim tedaj ta primerljaj ne bo kaj všeč. O božiču se pričakuje na Dunaj iz Carigrada odgovor turške vlade na pismo, v katerem so se austrijska, angleška, francozka in pruska vlada še enkrat ponudile, z lepo konec storiti turško-rusovskemu razpertju tako, da bo na obé strani prav. Pripoveduje se, da je lord Palmerston za to iz ministerstva angležkega stopil, ker je bil z miroljubnimi prizadevami ministra Aberdeen-a navskriž. Naslednik Palmerstona še ni izvoljen. — Dan sv. Andrea je v spomin leta 1806, ko je osvojil Karagjorgje mesto Belgrad, v Serbii naj večji praznik; — v cerkvi se je ta dan molilo vselej tudi za cara rusovskega in sultana turškega, pokrovitelja serbske knežije; — letos pa se je molilo le za sultana, za cara pa ne; prijetli Rusov so razkačeni zapustili cerkev.

Svet večer.

Iz nemškega: »der Weihnachtsabend und die Rossdecke«.

Svet večer se približuje,
Z njim se bliža huda zima tud,
Zver se u berloge umakuje,
Da bi mogla mraz prestati hud.
Oj! en starček stoče v ječi pusti,
Trese se, da glas ne more 'z usti,
Ker od ivja stene lesketajo,
Od sebe še hujsi mraz dajajo.

On zdaj vstane, od merzlotne gnan,
Ide v stanovanje svojga sina,
Od katerga bil je v ječo djan,
V grad prevzetnega Balduina.
Tukaj gleda — zlata vse leskeče,
Kamor oko pade, vse blišeče;
Od dišave poln je tudi zrak,
Raju je prelepi grad enak.

Starček vzame tukaj si en stol
In ga rine tiho k gorki peči,
Misli: tu bo za me, ki sim gol,
Več mi ni sterpeti v merzli ječi. —
Tak je malo časa posedel;
Še si udov dobro ni ugrél,
Kar njegov sin naglo prigromi
In na njega strašno zareži:

„Proč! proč! Kaj imate tukaj stati?“
„Al ne veste, da sim jez gospod,
„Ino da se ima spolnovati,
„Kar ukažem jez, povsod.
„Men' na svetu raste vert cveteč,
„Ali vi ste v njem mi tern boječ,
„Kdor je sedemdeset let živél,
„Al ni dosti že za jamo zrel?“

„Oj, sin! zmisli, da nocoj to noč,
„Izveličar nam je rojen bil,
„Kteri dobrim biva na pomoč,
„Kteri nas ljubit se je učil.
„Moj sin! vést ti mora očitati,
„Kak sim te darval to noč vsekrati,
„Ti pa meni tako zdaj vračujes,
„Za dobrote s hudim me plačujes“.

Ali le še hujsi sin prihaja,
Ker ga sivi starček tak učil,
Huda jeza trese ga in maja,
Kakor veter, ki zunaj buči,
Zadnjič pa iztegne clo rokó,
Starčeka zagrabi za bradó,
Ter ga vleče, nezdušni barbar,
Kakor divjo zver, skoz vrata kar.

„Prizanesi!“ — kliče starček milo —
„Zapustiti hočem rad tvoj grad,
„Da b' ti tukaj vselej dobro bilo,
„Oj, usmili se me še enkrat!
„Al ne slišiš, kako burja piše,
„Tako ne prestanem zunaj hiše,
„Daj mi oblačilce saj toplo,
„Golega me sicer konec bo.“

„Ta dobrota naj se vam ne krati“,
Odgovori prevzetni Balduin,
Ravno hoče hlapeca poklicati.
Pride k njemu poslušaje mali sin.
„Sinek moj“ — mu Balduin veli —
„Hiti v hlev, tam konjski koc leži,
„Skorej dober, vzemi ga ondukaj,
„In ga verzi temu starec tukaj!“

Sinek gré — al dolgo se mudí,
In prinese zadnjič koca pol.
S čudom oče praša in veli:
„Kdo je razpolovil koc tako?“ —
„Jez“ — odreče dete, k strahu vsem —
„Starček zadovoljin bo tud s tem,
„Uno pôlo bom pa hranil jaz,
„Kadar bote stari — bo za vas!“ —

Proti nebu starček oči dvigne,
In ta hip oberne se molčé,
S poterpljenjem se na pot vzdigne,
Ko berač sedaj iz grada gré.
In ko gré po poti, on zdihuje,
Govorjenje sinka premišluje. —
In čez trikrat deset let ta dan
Balduin je tak iz grada gnan.

Jož. Dernač.

Pogovori vredništva.

Gosp. J. L. v Ž.: „Nevena“ Vam priporočamo naj bolj; cena mu je bila dosihmal 5 fl. na leto s postovino vred.